

Izbija vsak četrtek in vsak petek v poštino vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 12 din., za leto 7 din., četrtek leta 4 din. Izven Jugoslavije 25 din. Naročnina se pošlje na upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru, Koroška cesta št. 5. List se dopolnjuje do odpovedi. Naročnina se plačuje vnaprej. Telefon Interurban št. 115.

Posamezna številka stane 2 kroni ali 50 para.

Poštnina v državi SHS pavljalirana.

Uredništvo: Koroška cesta št. 5, Rokopisni se ne vračajo. Upravništvo sprejema naročnino, inšerate in reklamacije. Cene inšeratom po dogovoru. Za vse kraje oglaševanja popust. Nezaprite reklamacije so poštnine prost. Čekovni račun poštnega urada Ljubljana št. 10.603. Telefon Interurban št. 115.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

18. številka.

Maribor, dne 4. maja 1922.

56. letnik.

Mir hočemo!

Svet si želi miru in mirnega gospodarskega razvoja v spravi, sporazumu in enakopravnosti vseh narodov in držav na svetu. Predvsem hočejo mir delovni sloji, ki nosijo vsa bremena vojne in vojne politike. Ljudstvo je imelo dovolj prilike pogledati za kulise ali za zastore tako imenovane narodne in patrijotične politike in je videlo tam ostudno pohlepno po oblasti, sili in imetju.

Neizmerno velika je ljudska potrepljivost. Ko so vojne množice v Rusiji, Nemčiji in Avstriji po dolgoletnem klanju odpovedale pokorščino in tako izsilile mir, so zapadno- in srednje-evropska ljudstva še enkrat prepustila dosedanjim oblastnikom, da uredijo gospodarsko življenje. Rusija in Nemčija sta poglani oblastnike, ki so povzročili vojno ter gonili milijone v smrt in nesrečo, povsod drugod so pa vojni priganjanci ostali na krmilu. Ti ljudje, ki uspevajo samo v krvi in nesreči milijonov ljudskega življenja, so začeli ustanavljati mir z orožjem v roki. Shajali so se v Parizu, Londonu, Rapallu, Cannesu in bogzna kje še vse, svet je pa za zastoj čakal, da mu krvave roke dajo mir in gospodarski razvoj.

»Zmagovalci« so delili svet, iskali za sebe velike dobičke, za »premagance« so pa kovali in pripravljali vedno težje in silnejše jarme in bremena. To delo oboroženega miru bi se nadaljevalo v brezskrajnost, da ni svet začel uvidevati, da so pravzaprav vsi narodi in vse države premagane in tepene na gospodarskem polju, »zmagoviti« pa samo oni, ki si lastijo pravico druge izžemati in tlačiti.

Želja po miru in izhodu iz gospodarske krize je privlela do genovske konference. Na konferenci so se zbrali zastopniki vseh držav: eni z željo nadaljnega izkoriščanja, in oboroženega miru, drugi pa z zahtevo iskrenega sporazuma med vsemi narodi sveta. Med prvimi je na prvem mestu Francija, med drugimi pa Rusija kot zastopnica delavcev in kmetov in kot država, ki živi svoje samostojno in novo življenje. Francija je skušala pridobiti še druge države za svojo politiko nasilja, Rusija je pa to prepredila s svojo zvezo z Nemčijo, ki ima nepremagljivo odporno silo za vsak slučaj. Na strani rusko-nemške zveze so vse zahteve novega duha, vzbujenega iz strašnega trpljenja v strelskih jarkih, iz bede, krvi, ter iz krutega duševnega in telesnega stradanja, Francija je pa proti. Ruski zastopnik je zahteval načelno in splošno razorožitev. — Francija je bila proti, zahteval je tudi enakopravnost vseh držav v Zvezi narodov — in Francija je zopet nasprotovala.

V svoji blazni, človeštvu sovražni politiki je našla Francija samo enega zaveznika: malo antanto in prav posebno Jugoslavijo. Znano je, da Beograd ne pusti, da bi Jugoslavija postavila važen dogodkom prave moze nasproti, to hlapčevanje pred Francijo, od katere se odmikajo najboljši prijatelji in zavezniki, je pa že višek nesposobnosti, ki je pri vseh strašnih žrtvah jugoslovanskih narodov še posebne obsodbe vredno.

Francija je proti miru, ki si ga ves svet želi, beograjski državniki, ki toliko govorijo o Slovanstvu in osvobojenju, pa slepo hodijo za njo ter so pripravljani, pogrnati izmučeni narod vsaki čas v nove vojne grozote.

Beograjski oblastniki so stopili v francosko službo, ko je ogorčenje ruskega naroda stroglojavilo ruskega carja. Iz tega se vidi, da imajo slovanstvo samo na jeziku in da so videli »matjuško« Rusijo samo v carski kroni. Današnje Rusije nečejo priznati in pripravljani so sodelovati pri vseh nakanah, ki so naperjene v njeno škodo. Pri nas je glavno zatočišče vseh ruskih monarhistov in zloglasni general Wrangel se vedno posvetuje z SHS generali. Francija vodi ves protiruski pokret in naša vlada ji je vedno na uslugo. Ze leta 1920 je rajni minister Vesnić Francozom obljubil 200.000 jugoslovanskih vojakov na pomoč Poljski, ki se je tedaj po francoskem navodilu vojskovala z Rusijo in te žrtve bi se bile tudi lepo na tihem pod pretezo kake albanske nevarnosti poslale v klavnico, da ni Jugoslovanski klub z vso odločnostjo nastopil proti tej generalsko-diplomatski nakani.

Municija, ki je sedaj v Bitolju zletela v zrak, je bila tudi pripravljena za take pohode. Naši oblastniki so jo kupili od Francozov in ker je že njih navada, da v največji zanikernosti vse prepustijo slučajju, je svoj namen sicer izgrešila, zato pa mesto Bitolj razdejala. Pa kaj zato, — Francozi imajo takega blaga še dovolj, zlasti zastarelega in prav radi ga dajo za dobro plačilo svojim prijateljem, ki so tako zaslepljeni, da si s hlapčevanjem nalagajo še ogromne stroške. Boljših in uslužnejših hlapcev, kot so jim beograjski politiki, si še želeli ne morejo. Dajo jim odlikovanja, razne pohvale, posodijo krov za vojaške obleke, pravilnik za vojaške vežbe, za drag denar jim odstopijo star vojni material in hvaležnosti ni konca ne kraja. Ko pa pride SHS finančni minister v Pariz prositi za posojilo, mu Francoz hladno obrne hrbet.

Oblastniki države SHS dobivajo v Parizu tudi vsodbudo za notranje boje proti Hrvatski, Sloveniji, — osni, Dalmaciji, Crni gori in Macedoniji in ker jim to odobravnje in podpihovanje vseh centralističnih nakan toliko laska in prija, se niti ne zavedajo, kam drvi v svoji politiki na zunaj in na znotraj. Doma podirajo mostove pravega in trajnega sporazuma, na zunaj pa hočejo z vso silo pritegniti v kolo vojnih hujskačev tudi izmučeni jugoslovanski narod baš sedaj, ko smo tako potrebni miru in ko ves kulturni svet kliče: Mir hočemo! Proč z vojnimi zločinci!

F—v J.

So že začeli!

Gotovo se bližamo volitvam, kajti vsakovrstni politični zapeljivci in politični goljufi so že na delu, da cepijo slovensko kmetstvo in delavsko ljudstvo, ter mu tako slabijo njegovo politično moč. Se vedno je bilo nekaj mesecev tako, in tudi tokrat bo tako.

Spominjamo se, kako bridko se je maščevalo nad nami, ker so ljudje v dobri veri zaupali posebej zadnjič leta 1920 samostojni stranki, ki je dobila od Zerjava in dr. Kukovca nad pol milijona za volitve, da je lažje osleparila slovensko kmetstvo ljudstvo! Kaj so govorili in kaj so pozneje storili! Menda je to vendar nauk, ki bo vsaj znamen del poštenih in dobrih spametoval. Da zagrizeni in hudobni ne bodo z nami, to je več kot jasno.

Tako, kakor zadnjič lažisamostojneži, se porajajo sedaj drugi, da bi zopet opeharili delovno ljudstvo z novimi gesli, novimi obljubami in s starim in novim obrekovanjem. Zopet računajo, da zaigra ljudstvo v svoji lahkovernosti svojo moč, svojo veljavo, in se izroči še naprej brezvestnim kapitalistom in beograjskim centralistom. Prihajajo z geslom »republikanec«, pa mislijo v srcu na sebe, na mandat in na beograjski centralizem. Prihajajo z geslom »gospodarstvo«, pa mislijo in se veselijo v srcu, kako se bodo kot vojni dobičkarji in verižniki, kapitalisti poveljali, pobratili in poljubili z beograjskimi mogočnejši, saj so od njihovega centralizma in korupcije že sedaj živeli.

Oglejmo si nekatere nove poizkuse, s katerimi hočejo ali častihleplni ali podkupljivi ljudje zopet delati zgago in prevarati ljudstvo! Citatelji, primerjajte besede in dejanja teh ljudi! Pomislite, ali so vredni ti ljudje, da iščejo vašega zaupanja?

Prvi poizkus!

V Celju je vstal nov politični prerok dr. Novačan in izdaje »Našo vas«. Zadnjič je imel ob štajersko-hrvatski meji nek shod in se hinavsko proglasil za »republikanca«. Kdo pa je ta mož? Kaj si ti slovensko kmetstvo ljudstvo dosedaj slišalo o njem? Tisti, ki imajo malo dela in veliko časa in berejo razne zaljubljenosti, bi vam vedeli povedati, da je spisal nekaj dolgočasnih povestic iz srbskega življenja. Drugače pa za slovensko kmetstvo ljudstvo on nikdar do sedaj ni nič delal ne na gospodarskem, ne na političnem in ne na izobraževalnem polju. Pač, živel je v balkanskih razmerah in je s Puceljcem zlezal v ministrstvo kot uradnik.

Ves ta čas je žarel, goral in delal za srbstvo, za Beograd in za monarhijo; sedaj je na enkrat slovenski republi-

kanski mesija, ker misli, da bo na ta način z glasov ljudstva prišel nazaj v Beograd, odkoder je prišel kot plačanec srbske zemljoradniške stranke, da bi organiziral proti nam in Paclju in tovarišem, ko so se ti odcepili od zemljoradnikov. Enkrat časti srbski centralizem beogradski in kralja, drugi pa časti republiko in magari Radiča, misli pa v srcu samo na svojo častiplepnost in na svoj žep. Ta mož računa, da je pri nas zadosti lahkovernižev, katerim bo v vodi mesec kazal in jih speljal na led. Do sedaj ga je sroce vleklo med ljudi tam doli, naj še gre sedaj tja in naj mu tisti dajo svoje zaupanje. Upajmo, da bo ljudstvo pravočasno spoznalo to politično varanje in bo s Prešernovo Kranjico Novačana in podobne zavrnilo: »Vsak sleparček ni za nas!«

Drugi poizkus.

Drugi poizkus delajo nekateri, ki hočejo ustanoviti nekakšno »gospodarsko stranko«. Dobrikajo se: kaj politika, kaj demokrat, kaj socialist, kaj klerikalec, kaj liberelec. Vse to ni nič! Mi, mi pač, ki hočemo gospodarsko. Ljudstvo ne vidi, da so to ravno največji verižniki, vojni dobičkarji, veletrgovci in fabrikantje, ki hočejo posebej male trgovce in obrtnike potegniti za nos. Ravno ti ljudje so bili med vojno vedno na varnem in so kot liferantje sedeli doma ter opeharili na eni strani bivšo državo in vojno upravo, na drugi strani pa ljudstvo in si kopicili svoje težke milijone. Tudi sedaj po vojski so imeli zlate čase, ker so si v svojem delu v zlahti z demokratskimi politikami in beogradskimi kapitalisti. Ali sedaj preti nevarnost, da slovensko ljudstvo njihovim varuhom in zaščitnikom več ne zaupa, zato so si izmislili »gospodarsko stranko« in jo snujejo. Denarja imajo dovolj, liste in tiste agitatorje, ki so podkupljivi, bodo poslali z novimi gesli in novimi lažmi med svet, oni pa bodo še poleg milijonov imeli kak mandat, ljudstvo pa se obriše za svoje žulje in za svojo samoupravo in avtonomijo.

Tretji poizkus.

Liberalci so pod imenom »demokrati« med ljudstvom dogospodarili; pod tem imenom na deželi ne bo slo, ker bo že kmalu pes zalajal, če ga boš imenoval demokrata. Torej nekaj novega! Sklenili so, da bodo izdajali za ljudstvo nov list, menda »Narodni list« in vodil ga bo falirani medicinec in falirani pesnik Spindler. Prej je svojač pred vojsko zastupljaj ljudi iz Celja, sedaj se z dr. Kukovcem preseli v Maribor. Kdor ve, koliko se je ta človek leta 1907 in naprej lagal, kako je obrekoval in kradel čast in poštenje s svojimi pristaži našim kandidatom pod firmo »Narodna stranka«, te si bo približno vedel predstavljati, kako bo zanašal ta mož posurovelost in divjstvo med ljudstvo. Spominjamo se na neznačajni, ostudni način boja proti rajnemu Pišekju in Robičju, proti Roškarju, Povaleju, Ploju in dr. Koroščju!

Denarja je pri kapitalističnih liberalcih in bankah dovolj in tudi beograjski centralizem ne bo pozabil na svoje najzvestejše hlapce.

To je nekaj vzgledov, kako se že razni častihleplneži in lakomneži pripravljajo, da bi spet politično prevarili in osleparili ob volitvah naše ljudstvo. Mislimo pa, da je bil nauk zadnjih let zadosti občuten in zadosti grenek in v nesreči so se spoznali prijatelji!

Mi smo doma tri leta odkrivali, kje so krivice in kje so napaek, mi vidimo rešitev le v popolni samoupravi in avtonomiji, kjer bomo sami s svojim gospodarili. V tem smo si edini s Hrvati, ali razlikujemo se od njih v tem, da naši zastopniki gredo v Beograd in odločno, možato in odkrito odkrivajo krivice in napake ter kažejo pot, po kateri bi morali hoditi, da bi bilo zadovoljno slovensko, hrvatsko in srbsko ljudstvo, Hrvati pa sedijo doma za pečjo in pričakujejo rešitve od zunaj, namesto, da bi skupaj z nami bojevali odločen boj.

Ljudje, ako hočete imeti mir, red in pravico, potem imate samo eno pot: složni in edini vstrajajmo v borbi za popolno našo samoupravo in avtonomijo, kjer bo imel besedo naš človek, naša postava in naše poštenje. Mi gremo zanesljivo zmagi nasproti, ako se ne damo cepiti. Zato

Bankovec za milijon funtov zlata.

Angleški spisal Mark Twain.

(Dalje.)

Koliko sem pojedel in kako sem jedel —? Hml! Ko nazadnje nisem mogel več sem segel v telovnik, izvlekel pismo, ga razvil in pogledal —. Skoraj da sem omedlel —! Milijon funtov —! Vrtelo se mi je v glavi —. Kakor ob čelo udarjen sem sedel in zijal na milijonski bankovec. — Menda je pretekla cela minuta, preden sem se zopet zavedel. Prvo, kar sem opazil, je bil gostilničar. Oči so mu vsele na bankovcu in ves okamenel je stal pred menoj. Telo in duša, oboje mu je izražalo najglobokejše, najponižnejše spoštovanje, pa izgledal je, kakor bi ne mogel geniti ne rok ne nog. V hipu sem razumel položaj in storil, kar je bilo edino pametno. Pomolil sem mu bankovec in dejal prav malomarno: »Menjajte mi, prosim!« In tedaj se je genil gostilničar in zavest se mu je vrnila. Na vse mogoče načine me je prosil odpuščanja, da ne more menjati in nisem ga mogel pregovoriti, da bi bil vzrel bankovec. Prosil je, da ga sme gledati in gledal ga je in gledal — in ni se ga mogel nagledati in si nasititi svojih žejnih oči na njem. Pa dotaknil se ga ni, prav kakor bi

bil posvečena stvar, ki ni za take vsakdanje siromašne prste —.

Rekel sem mu: »Zal mi je, da vam delam neprilike! Pa biti mora! — Prosim, menjajte! Nimam drobiža s seboj!« Odgovoril mi je, da nič ne de in da prav rad počaka s tisto malenkostjo, kakor dolgo hočem. Ugovarjal sem sicer, da me morebiti nekaj dni ne bo blizu, toda dejal je, da mu je to vseeno, da bo že počakal, in še več, da lahko dobim kar hočem pri njem in kadar hočem in da lahko ostanem dolžen, kakor dolgo se mi poljubi. Ponavljal je, da se ne boji zaupati takemu milijonarju, četudi je siromašno oblečen in se hoče za zabavo nekoliko pošaliti z ljudmi. V tem je prišel drug gost in krčmar mi je namignil, naj skrijem čudoviti bankovec, in z globokimi pokloni me je spremljal prav do vrat.

Seveda sem takoj ubral svoje korake na stanovanje bogatih bratov, da bi popravil njuno očividno zmoto. — Kajti zmotila sta se, to je bilo jasno! Miloščino sta mi hotela dati, pa sta v naglici ali kakorokoli vtaknila milijonski bankovec v pismo.

Precej nemiren sem bil in strah me je tudi bilo, četudi nisem sam ničesar zakrivil. Pa poznal sem te visoke gospode zadosti! Če tak denarni mogotec zapazi, da je pomotoma dal cestnemu postopaču bankovec za milijon funtov, se bo, to sem dobro vedel, jezil nad njim, ne pa nad svojo lastno raztresenostjo in pozabljenostjo —.

Pozvonil sem. K vratom je prišel sluga, ki mi je prvokrat odprl. Vprašal sem ga za gospodom.

»Odsla sta!« je dejal. Osabno in hladno, kakor so navajeni govoriti ljudje take vrste.

»Odsla —?« Kam sta odsla?«

»Na potovanje.«

»Pa kam?«

»Na Francosko, v Italijo, mislim.«

»V Italijo?«

»Da.«

»Kod sta potovala?«

»Ne vem.«

»Kedaj se vrnete?«

»Cez mesec dni, sta rekla.«

»Cez mesec dni —? To je strašno! — Povejte mi, — kako bi jima mogel par besed sporočiti. Gre za silno važno zadevo!«

»Ne morem! Nimam nobenega pojma, kod trenutno potujeta!«

»Torej pa moram govoriti s katerim izmed njihovih sorodnikov!«

»Tudi sorodniki so odpotovali. Ze pred meseci. V Indijo ali Egipt mislim.«

»Človek božji —, strašna pomota se je zgodila! Prepričan sem, da se vrnete še nocoj. Ali jima bodete povedali, da sem bil tukaj in da zopet pridem, dokler ne bo vse v redu, in da se jima ni treba bati —.«

»Povedal jima bom, ko se vrnete. Pa ju ne pričakujeta kmalu. Dejala sta, da se bodete oglasili, pa da je vse v redu, vam naj rečem, da bodeata ob svojem času spet doma in da vas bodeata pričakovala.«

Ničesar torej nisem opravil in oditi sem moral.

Čudna, nerazumljiva uganka! Izgubljal sem glavo. — Vrnih se bodeata ob svojem času —! Kaj naj to pomeni —?«

Pismo —!

odbiite vsak poizkus razdora častihlepnežem, političnih goljufov in demagogov ter se trdno oklenite Kmetijske zveze, odnosno Slovenske ljudske stranke. Če pa hočete nared, korupcijo in krivico, kakor ste jo bridko izkusili zadnja leta še naprej, potem pa pojdite druga pota, a ne valite krivde na nas, ki smo vas pravočasno svarili in vam odkrivali, kako stojijo stvari!

Strah spreletava naše slovenske politične Judeže, ki so opeharili ljudstvo in mu niso prinesli ureditve naše nove države tako, kakor si jo ljudstvo želi, strah obhaja pred ljudsko stranko verižnike in kapitaliste. Tudi v Beogradu uvidevajo, da proti nam stalno ne gre vladati, zato vsi skupaj iščejo novih poti, novih oseb in novih sredstev, da bi ljudstvo opeharili in ga potem jezili kakor hudič grešno dušo.

Ljudje, čuvajte in pazite, da ne bo spet smole in nesreče, kakor ste si jo naprtili z volitvami leta 1920! — Že davno bi imeli lahko večji red, večje zadovoljstvo, ako bi se tedaj ne zgodilo to, kar se je. Naj se to sedaj pod novimi gesli ne ponovi, da nas ne bo vseh skupaj tepla nadloga še naprej!

Tako delajo „samostojni strokovnjaki“.

Glavni voditelji samostojne in priganjači so ravnatelj Kmetijske družbe gospod Gustav Pirc, znani vojni rekvizitor živine, sedaj »povrejenik Sancin in tajnik Lah. V sledečem hočemo pribiti par značilnih slučajev, kako ti gospodje, ki so več kot dobro plačani, vestno in dobro ter strokovnjaško skrbijo za povzdigo kmetijstva.

Prvi slučaj: Strokovno glasilo »Kmetovalca« je prineslo leta 1921 izpod peresa ravnatelja gospoda Belleta nek spis o grahorki in njeni vrednosti za krmiljenje. Pozival je kmetovalce, naj jo vsejejo v jeseni, da bo na spomlad že preje kaj polagati živini v jasi. Ravno v isti številki pa je Kmetijska družba ponujala v nakup tudi grahorko. Neka podružnica Kmetijske družbe je s posebnim dopisom povprašala, ali je grahorka zimska ali spomladanska. Dobila je sledeči odgovor: »Naznanjamo, da je grahorka, ki jo ima Kmetijska družba v zalogi, zimska in se mora v jeseni sejati.« Podpisani je strokovni uradnik g. Ciril Prijatelj. — Podružnica je nato naročila 100 kg grahorko, ki je imela nekaj malo primesi ovska, kar se je vodstvu podružnice, si sicer ne sestoji iz strokovnjakov, pač pa iz samih praktičnih kmetov, zdelo že čudno in sumljivo, vendar smo to grahorko na podlagi jasne in določne gornje izjave vsejali v jeseni. In posledica? Grahorka je sicer lepo vsklila, ali vsled zime tudi popolnoma pomrznila, ker je bila — spomladanska. Mi ne bi zamerili, če bi bila izjava dvomljiva, ali pa, če bi nas nafarbal kak verižnik ali privatnik, da pa daje neresnične izjave Kmetijska družba, ki je naša glavna stanovska strokovna in prosvetna organizacija, to pa vendar ni primerno in tudi ne povzdiguje njenega ugleda ter ne utrjuje v družbo in njeno recimo: čudno gospodarstvo našega zaupanja.

Drugi slučaj: Kmetijska podružnica prosi centralo, naj Kmetijska družba posreduje v zadevi predavanj o žitnoredi, zlasti z ozirom na posledice suše. Direktnega odgovora podružnica menda ni bila vredna, ker ga nismo prejeli, pač pa je prišla od okrajnega glavarstva okrožnica, da se naj za prireditve strokovnih predavanj prosi potom kmetijskega oddelka pri glavarstvu. Lepo in dobro! Podružnica je to tudi napravila in prosila jasno in določno, da se naj predavanje o živinoredi, zlasti z ozirom na ravnanje ob sušnih letih, vrši katerokoli nedeljo jutrišnj po rani maši in da naj pride govornik, ki bi iz izkušnje znal odgovorjati na razna vprašanja, ki se tičejo živinoredi. In odgovor? Potom okrajnega glavarstva smo dobili od pokrajinske uprave, oddelka za kmetijstvo pisanje, podpisano od gospoda Sancina. Tam pravijo gospodje, da je treba za prireditve pouka natančno označiti čas in tudi strokovnjaka, ki bi naj prišel predavati. To je razsodba, ki je vredna menda samo še slavnega azijskega modrijana Hanan al Rašida! Mi smo vendar jasno in določno označili stroko in čas, samo da smo gospodom dali na izbiro prav vse nedelje, koliko jih kristjani imamo v svojih pratikah in koledarjih, toda mi menda naj vohamo, kdo je za posamezne stroke nastavljen in kedaj ima kot predavatelj voljo in čas, da nas pouči. Zakaj pa ste prav za prav vi, gospodje pri vodstvu Kmetijske družbe in pri slavnem oddelku za kmetijstvo?!

Tretji slučaj. V »Kmetovalcu« nam na vprašanja tudi z balkansko naglico odgovarjajo na stavljen strokovno-politična vprašanja. Dokaz: Dne 20. februarja smo poslali dvoje gospodarskih vprašanj s prošnjo, naj se nam v »Kmetovalcu« odgovori. Za tem terminom smo dobili že 4 številke, toda o odgovoru na naša vprašanja še ni

Cisto pozabil sem nanj. Morebiti mi bo razložilo ugankol

Koj sem ga poiskal in odprl. In tole je bilo v njem: »Brihten pa pošten človek ste, to vam je že na licu brati. Siromašni ste in tujec v Londonu, to sva opazila. — Pismu je priložen bankovec. Posodiva vam ta denar za 30 dni, — brez obresti. Pridite po poteku tega časa. Stavil sem na vas. Če dobim stavo, vam poskrbim najboljšo mesto, ki je v moji moči, — seve, če bodete mogli dokazati, da ste sposobni zanj.«

Brez podpisa, brez naslova, brez datuma — Prava reč to — Vi seveda, ki to berete, vi že veste, za kaj je šlo, jaz pa tistokrat nisem ničesar vedel. Vsa zadeva mi je bila velika, temna uganka. Niti pojma nisem imel, za kaj gre. Nisem vedel, ali je slabo in dobro zame. Sel sem v park, sedel na klop in premišljeval, kaj naj storim, da bo najbolje.

Celo uro sem premišljeval in končno sem prišel do teh-le zaključkov:

Morebiti da sta mi brata dobro želela, morebiti pa da hudo, — to se ni dalo dognati. Morebiti da sta me hotela speljati na led, ali kdo ve kake zlobne nakane da sta imela z menoj in za kake poskuse sta me hotela zlorabiti, — kaj je bilo, tega nisem mogel poznati. Stavila sta name — kaj jaz vem, zaradi česa —. Pa najsi je bilo karkoli in karkoli —.

To je bila negotova stran na celi zadevi. Vse drugo pa je bilo stvarno, resnično, se je dalo šteti, računati in zapisati.

Ce bi šel na angleško državno banko in bi zahteval, naj zapišejo vrednostni papir na račun moža, čigar last je bil, bi mi gotovo ustregli, ker ga bre dvoma poznajo, če-

duha ne sluha. Na ponovno vprašanje z dne 11. aprila pa še do sedaj spet ni duha ne sluha o kakšnem odgovoru. Ali glavni urednik in glavni tajnik g. inženir Lah spi?!

To so suha dejstva, ki govorijo pač precej drugače, kakor pa piše gospod ravnatelj Gustav Pirc v zadnjem »Kmetovalcu« v svojo obrambo. Res pa je, da je mnogo takšnih udov, ki gledajo le na trenutno materialno korist in malo takšnih, ki bi plačali udnino za Kmetijsko družbo z namenom, da ohranijo in podprejo svojo strokovno prosvetno stanovsko organizacijo. Se manj pa jih seveda bo, ako bodo naši strokovnjaki ravnali tako, kakor smo navedli v gornjih slučajih.

Da si prizadeji gospodje ne bodo belili glave, kdo jih je »napadel«, povemo odkrito, da so se vsi ti slučajji zgodili Kmetijski podružnici Sv. Marjeta pri Moškanjcih. Bralci »Slov. Gospodarja« pa naj si napravijo o navedenih slučajih tudi svojo sodbo!

Zahteve prebivalstva na Pohorju.

Na belo nedeljo so se zbrali v St. Lovrencu na Pohorju somišljeniki Slovenske ljudske stranke in so sklenili važne resolucije. Objavljamo jih radi tega, ker iz njih govori odkritosrčna duša pohorskega kmeta in delavca. Resolucije, ki jih je prečital gospod Pečovnik, se glasijo:

Zaupanje našim poslancem.

Davkoplačevalci zbrani na shodu SLS dne 23. aprila 1922 izrekajo Jugoslovanskemu klubu, posebej voditelju gospodu dr. Korošču ter zastopniku našega okraja, gospodu Žebotu popolno zaupanje. Prosijo jih, da upoštevajo sledeče resolucije, ter jih kolikor mogoče podpirajo:

1. Proti zopetnemu zvišanju davkov. — Zahtevamo izenačenje bremen.

Najodločnejše ugovarjamo proti vsakemu zopetnemu povišanju zemljiškega davka in zahtevamo, da se neenako merno razdeljeni davki prejkoprej izenačijo po vsej državi, da ne bodo nekatere pokrajine (Srbija) plačevale manj davka, kakor druge, (Slovenija). Zahtevamo, da se trošarina na neobhodno potrebne predmete, kakor sol, petrolej, vžigalice in sladkor popolnoma odpravi ali pa vsaj znatno zniža, da bodo te predmete, ki so za življenje neobhodno potrebni, zamogli kupovati tudi revnejši sloji.

2. Zasiguranje živil za prebivalstvo.

Zahtevamo, da se pridelki Jugoslavije, ki so potrebni za prehrano domačega ljudstva, obdržijo doma v zadostni merožini, da ne bo treba nakupovati v tujih državah za drag denar živež in s tem podpirati špekulante in verižnike.

3. Proti razsipavanju davčnega denarja.

Zahtevamo, da se denar, ki ga plačujemo davkoplačevalci tako težko, ne razsipuje kakor smetje, ampak se naj z njim štedi in ga obrne tako, da bo imela od njega korist država, ne pa samo vlada.

4. Slovenske vojake v Slovenijo!

Zahtevamo, da se polki, pri katerih služijo po večini slovenski fantje, prestavijo v slovenske garnizije. Gospodje poslanci SLS se naprošajo, da z vsemi sredstvi delajo na to, da se trpinčenje vojakov v armadi strogo in pod najtežjimi kaznimi prepove. Naši slovenski fantje naj odslužijo svoj rok v Sloveniji v domačih garnizijah, le v slučaju dokazane potrebe se smejo začasno uporabljati izven mej Slovenije. Dovoliti regrutni kontinent vsako leto, bodi izključno pravica narodne skupščine, tako, da bo vojna uprava smela samo le dovoljeno število novincev rekrutirati.

5. Lovske pravice kmetijskih občin in glavarstva ščitijo.

Občinam, ki so prosile, da se jim prepustijo občinska lovišča brez dražbe, naj okrajna glavarstva ne delajo nobenih zaprek s tem, da protežirajo različne bogate meščane na škodo kmetijskih posestnikov. Če moramo plačati že tolike davke, zahtevamo, da se nam pusti na svojih posestvih vsaj nekaj pravic. Prosimo gospode poslance, da se posebej v tej točki zavzamejo za postavne pravice občin.

6. Vagone za naš les.

Prosimo gospode poslance, da uplivajo na železniško upravo, naj lastnikom žag in lesnim trgovcem pri naročitvi vagonov gredo bolj na roko, ker pri pomanjkanju vagonov trpi cela lesna trgovina in s tem vsi posestniki gozdov.

7. Za domače obrtnike.

Prosimo gospode poslance, da uplivajo na merodajne oblasti, da se stavbinskim obrtnikom, to je zidarjem in tesarjem, ki izvršujejo svojo obrt samo v malem obsegu, tam, kjer ni potrebno, da je navzoč izprašan mojster, to je pri popravilih, dovoli samim delati, da se jim ne dela toliko zaprek in da se jih ne kaznuje. Tudi se naj tozadevno izpremeni, oz. preuredi obrtna postava.

prav meni ni bilo znano njegovo ime. Pa vprašali bi me, kako je prišel bankovec v mojo posest in če bi jim povedal resnico, bi me djali v norišnico. Če bi se jim pa zlagal, bi me vrgli v ječo. Isto bi se zgodilo, če bi poskusil denar na banki naložiti ali pa najeti posojilo na račun tega bankovca.

Nositi sem moral silno breme za seboj, dokler se ni sta vrnila brata, pa da sem hotel ali ne. Za nič mi je bil ta milijonski bankovec, brez koristi, kakor kup pepela, — in vendar sem moral paziti nanj in ga čuvati, in če bi moral pri tem beračiti za svoj vsakdanji kruh. Nisem se ga mogel iznebiti. Kdo bi ga sprejel, kdo bi mi dal drobiža zanj? Skratka, cel mesec sem moral trpeti in gladovati ob svojem milijonu in čakati, da mi vsaj pomaga dobiti stavo in da si zaslužim mesto, ki mi je bilo obljubljeno. In rad bi si ga bil zaslužil, kajti take vrste ljudje imajo na razpolago službe, ki so vredne truda!

In zamislil sem se v svojo bodočnost in upanje mi je rastle. Brez dvoma bo služba dobro plačana, sem računel —. In čez mesec dni se začne —. In potem bo vse dobro! V prijetnih sanjah sem stopical po ulicah.

Pred izložbo nekega krojača se mi je ustavila noga in vroča želja se mi je zbudila, da bi slekel svoje cunje in se spet enkrat spodobno oblekel.

Ali sem zmogel toliko —?

Ne —! Nisem imel drugega denarja, ko bankovec za milijon funtov zlata —.

Siloma se mse odtrgal od okna in stopil naprej. Pa kmalu me je spet potegnilo nazaj. Kruto me je mučila skušnjava. Možato sem se ustavljal. Gotovo sem šestkrat šel gorindol pred prodajalno. Pa nazadnje nisem mogel več — premagalo me je —.

(Dalje prihodnjč.)

8. Revizija ustave. — Slovenija nerazdeljena. Nove volitve.

Konečno zahtevamo revizijo ustave, za Slovenijo pa najboljše, od Beograda kolikor mogoče neodvisno, avtonomistično samoupravo v okviru države SHS. Slovenija mora ostati nerazdeljena. Tudi se naj čimprej razpišejo in izvršijo volitve v drž. zbor, da bo ljudstvo lahko izreklo svoje mnenje o sedanjih volitvah in njenem, za naše ljudstvo tako pogubnem gospodarstvu. Ako pa vlada pravične zahteve ljudstva ne bo upoštevala, posebno, kar se tiče krivičnih davkov, nezadostne preskrbe ljudstva za živževem, ako se ne bo dala Sloveniji samouprava in ako se prejkoprej ne bodo razpisale volitve, se bo slovensko ljudstvo nasproti sedanjih volitvah ob strani svojih poslancev postavilo v resno opozicijo. Če vlada naših zahtev ne upošteva, pa mi želje vlade, da plačujemo davke, ne domo upoštevati.

Zupan gospod Ivo Urbas predlaga:

9. Proti kršenju enakopravnosti.

Ugovarjamo proti kršenju v ustavi zasigurate enakopravnosti. Razne oblasti in uradi vsiljujejo našim občinskim, župnim ter drugim uradom v srbsčini ter cirilici pisane dopise in odloke. Mi jih ne razumemo. Zahtevamo, da se nam zaščiti naša enakopravnost.

10. Proč z Wranglovci!

Zahtevamo takojšnjo odstranitev pograničnih trup, posebno Wranglovcev, katere so v veliko škodo in bra-me državi in prebivalstvu.

11. Obsodba dr. Šusteršiča.

Obsojamo postopanje dr. Šusteršiča, ki skuša razbiti edinstvo stranke baš v dobi, ko je trdna sloga v naših vrstah najbolj potrebna.

Povdarjamo, da so te zahteve sestavili kmetki in delavski možje sami. Sprejete so bile z velikim navdušenjem. Glasovali so za nje i navzoči samostojneži in socialisti.

Obmejna šiba božja — Wranglovci.

Dopis od severne meje.)

Turški bog na severni meji SHS.

Iz Svečine se nam javlja: naše obmejne čete izvrstno stražijo Nemško Avstrijo, da prav nihče od naših ljudi ne prestopi meje na ono stran, tudi tam ne, kjer se je ob razmejiti nam zasigurala raba ceste onstran meje, ker vsled »pametne in pravične« razmejitve na tej strani nimamo ceste. Avstrijski organi bi naše ljudi mirno pustili rabo te ceste in pota, a naši — ne! Wranglovec je, kakor so že lani poročali listi, v strašni suši izpustil sod vode, ki jo je naš človek peljal iz svojega vodnjaka onstran meje, pa mu še hotel zapleniti voz in živino: pogini ti in živina, samo da se vrši propis i naređenje i zakon! Pa smo tudi lani imeli tu poveljnika teh granicarjev, ki je znal te »zakone« uveljaviti: bil je »Turek« imenovan, ki zdaj s svojim delom osrečuje Sentjurčane. Prijel je neko žensko ob meji, ki je hotela v Svečino v cerkev. Na vprašanje, čemu hoče v cerkev, je rekla: da gre moliti »Koga moliti?« — Bogal — »Nema Boga; ja sam ovdje tvoj Bog, mene moraš, da slušaš!« Ko mu je nek mož prigovarjal, naj z ljudstvom bolj milo postopa, češ, saj so prej tudi financarji in orožniki imeli mejo dobro zastraženo, pa vendar bolj ljudomilo ravnali, mu je zabrusil: »Kaj financ, kaj žandar! On te ni ubiti nesmije, a ja te moram pucati (ustreliti). To in take reči pomeni beseda: svobodna Jugoslavija. Neomejeno svobodo si namreč laste tisti, ki zdej igrajo državo SHS, a mi državljani se živo zavedamo, da smo brezpravna raja.

Krvosesi naroda.

Sv. Jurij na Pesnici. Se nismo mogli plačati ogromnih davčnih plačilnih nalogov, in že nas tlačijo nove nade: 200 odstotno zvišanje zemljiških davkov, zvišane monopolne takse in ogvedni kaj še vse. Take dobrote zadenejo vse državljane, a mi tu ob meji smo deležni še posebnih dobrot vsled dobrohotnosti obmejne straže. Tako na primer letošnjo spomlad v lepem vremenu čez en teden mi dovolastniki nismo smeli na svoja polja onstran meje, čeprav smo po mnogih težavah dobili prolaznice; a naenkrat pride naredba, da morajo na prolaznicah biti tudi fotografije, in Wranglovci nam zapro mejo takoj, na to pa pride deževno vreme, in posetev je bila zamujena. Grančarska komanda je naredbo še tako razlagala, da mora za vsacega delavca biti posebna fotografija; in tako smo dovolastniki na mejni črti 3 km samo za te fotografije izdali 16.700 K (beri: šestnajsttisoč sedemsto kron), dočim bi bilo zadostovalo v celem par sto kron; kajti kmalu, ko smo imeli že vsi slike, pride novo naređenje, da nas pred vsem en mesec morajo še brez slik prepuščati (a zavoljo slabega vremena je bilo to dolgo brez pomena) in pa da zadostuje samo fotografija lastnika prolaznice . . . Zdej, ko smo teh tisočakov tako olajšani, vsi že s hrepenenjem pričakujemo, da bo razpisano novo državno posojilo, ki ga želimo podpisati in z njim omogočiti, da se ustanovi še ena armada, ki bo samo nove naredbe sestavljala. Za komandanta pa ji mora vlada imenovati slavnoznane hunskega Atilo!

Na pomoč!

Vlada, pokrajinska uprava, slavna razmejitvena komisija — ali kjer je že kakšna inštanca za to! Pred in po razmejitvi se je tistim, našim ljudem ob meji, ki nimajo dohoda ali dovoza drugod, nego po cestah onstran meje, sveto obljubljalo, da bodo naši smeli te ceste in pota nemoteno rabiti. Cele komisije so to določevale, ter zapisovale, kdo in kje se sme teh cest posluževati. Zadnji čas pa Wranglovska komanda pri Gornji Sv. Kungoti ljudem tega več ne dovoljuje, ker nimajo prolaznic. Potem pa: stráže menda po solčnem zahodu tujcem ne smejo dovoliti prevoza blaga preko meje, zdej pa niti teh naših ljudi ne prepuščajo, če gredo ali vozijo iz Jugoslavije na svoj dom v Jugoslaviji en košček po cesti onstran meje. Nedavno je narednik ob meji, ki je »strašno« priljubljen, enega našega kmeta in njegovega sina, ki sta se s konji zamudila pri kovaču in ju je dobil v mraku na tisti cesti tik pod njuno hišo, tako obdeloval s pestjo, da sta bila vsa otekla, obolela ter je fantu bilo celo željst vrzena iz sklepa. To niso več balkanske, ampak SHS-razmere! Kdo pomaga? Opomnimo, da nemško-avstrijski obmejni organi tem našim ljudem ne delajo doslej prav nobenih težav, čeprav nimajo od one strani nikakih prolaznic.